

vájt kemence kitapasztott boltozatának csak a legfelső része szakadt be, oldalai, és kerámiával kirakott sütőfelülete épen maradt. A kemencének két nyílást építettek, az egyik a tüzelőnyílás, a másik, vele átellenben egy kisebb szellőzőnyílás.

LISKA ANDRÁS

93. Gyula, 56. sz. lh., Siórét, Makkosi vízfolyás IV.

(Békés megye) *LT; Sza; A ?; Á*

1998. március 23. és április 38. között, a Gyula 56. számú lelőhelyen, amelynek a feltárását még 1997-ben kezdtük meg, újabb 10000 m² felületen végeztünk ásást. Összesen 75 objektum és 4 sír került napvilágra, amelyek egy vaskori, egy szarmata kori és egy Árpád-kori településhez tartoztak. Egy gödörből feltehetőleg 9. századi edénytöredékek kerültek elő.

A feltárt két vaskori ház szabályos, téglalap alakú volt, betöltésükből bronzfibula töredékei és grafitos soványítású kerámia került napvilágra. A gödrök egy részét szabályos, kerek tárlógödörként határozhatjuk meg, a másik részüket agyagbányászásra használták. A vaskori településhez tartozott két nagyobb méretű, kerek, függőleges oldalú kút is, amelyeket a magasan álló talajvíz miatt nem tudtunk teljesen kibontani.

A lelőhelyről a leggazdagabb leletanyag a szarmata kori objektumokból került elő. A változatos formájú, agyagbányászásra használt gödröket még a település megléte idején hulladékkal töltötték fel, amelyek feltárása során nagy mennyiségű, 3–4. századi kerámia került felszínre. Az egyik ilyen gödörben egy reliefdíszes, emberábrázolásos terra sigillata töredékre lelünk. A feltárás során előkerült három szarmata kori sír közül az egyik körárkos volt. A sírt kirabolták, csupán egy bronzfibulát találtunk a csontok mellett. Az egyetlen bolygatatlan sírban egy nő csontvázát találtuk. A temetéskor bronzfibulákkal, gyöngyosorokkal ékesítették, ruhájának alját pasztagyöngyök százaival sűrűn kihímézték.

Az Árpád-kori település emlékeit a lelőhely nyugati részén találtuk meg. Két szabályos, megközelítőleg négyzet alakú, félig földbe mélyített házat tártunk fel, amelyekbe tűzhelyet építettek. Két külső kemencét is találtunk, mindkettő sütőfelületét edénytöredékekkel kirakták, majd vastagon letapasztották. A korszakhoz tartozó gödrök általában kerek, vagy ovális, egyenes oldalú tárlógödrök, vagy szabálytalan, agyagbányászásra használt gödrök voltak. A leletanyagban a jellegzetes csillámos soványítású, bekarcolt csigavonalas, vagy párhuzamos vonalkötelekkel díszített kerámia a meghatározó. Az Árpád-kori objektumok közelében találtuk az egyetlen olyan gödröt amelynek leletanyaga részben hasonlított az Árpád-kori kerámiára, ám né-

hány darab határozottan 9. századi edénytöredéket is magában foglalt. Keltezése bizonytalan a gödör elhelyezkedése és a körülötte talált nagy mennyiségű Árpád-kori kerámia miatt.

LISKA ANDRÁS

94. Gyula, 389. sz. lh.

(Békés megye) *Ó; Sza*

1998. március 4-én megkeresett bennünket a Gyulát elkerülő autótűt ásásán Mengyán János, gyulai lakos avval, hogy évtizedek óta őriz egy kis mécses alakú edénykét, amelyet még az édesapja talált a tanyájuk egyik melléképületének építése idején, s amit most át is adott a múzeumnak. A melléképület 1947 körül épült, azóta földmunkát nem végeztek a környezetében. A tanya környékén a szántott területet bejárva főleg szarmata kori, és néhány őskori edénytöredékeket gyűjtöttünk. A lelőhely azonosítható a gyulai MRT terepbejárásán talált Gyula 389. számú lelőhellyel.

Az edényke leírása: Kis méretű, kézzel formált, kétosztatú tálka. Szerves anyaggal soványított agyagból gyúrt, körte alakú, aszimmetrikus edény. Az egyik része nagyobb, a másik kisebb, a kettőt egy függőleges fal választja el. Pereme lekerekített, szabálytalan, az alja felé kissé szűkülő. Sárgászöld színű, törésfelületén fekete. Pereme több helyen csorbult. Feltehetőleg őskori.

LISKA ANDRÁS

95. Gyula, Remete, Baranyai-tanya (601. lh.)

(Békés megye) *R*

1998. március 9–30. között folytattuk a már elkezdett munkát, árvízvédelmi töltés építését megelőző leletmentés keretében.

A tavaly feltárt 24 rézkori (tiszapolgári kultúra), valamint újkori objektum mellé újabb 12 tiszapolgári kultúrába sorolható, valamint további újkori és bizonytalan korú objektumot és egy újkori árokrendszert találtunk. Így összességében 37 objektumot tártunk fel a területen, melyek szórt szerkezetű kora rézkori telep- re illetve újkori tanyára utalnak.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

96. Gyula, Remete, Digó-gödör (487. lh.)

(Békés megye) *Á*

1998. március 25-én kezdtük el a munkát ezen a lelőhelyen. A leletmentő ásásra a Kisdelta víztározó gátjának megépítése miatt került sor. A költségeket a KÖVIZIG (Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság) fedezte. Az előzetes terepbejárás során itt Árpád-kori edénytöredékeket találtunk, s ezek alapján egy Árpád-kori településre számíthattunk már a munkák elején.

A leletmentés során összesen hat objektumot tártunk fel. Valamennyi gödör volt, lelet nélkül. A felszínen gyűjtött leletanyagban csak szórványos Árpád-kori kerámia volt, valószínűleg a gödrök is ebből a korszakból származnak. Feltehetőleg a település szélén levő gödröket találtuk meg.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

97. Gyula, Remete, Holló-tanya I. (113. lh.)

(Békés megye) *B; Á*

1998. október 1. és december 2. között végeztünk feltárást a lelőhelyen, a készülő árvízvédelmi töltés építését megelőzve.

65 objektum feltáráshoz kezdtünk, melyek közül néhány bontását a mostoha időjárás miatt nem tudtuk befejezni. Az objektumok csak mintegy 30%-ában találtunk javarészt bronzkori, kisebb részben Árpád-kori leletanyagot.

GYUCHA ATTILA – LISKA ANDRÁS – MEDGYESI PÁL

98. Gyula, Remete, iskola (486. lh.)

(Békés megye) *R*

1998. április 3–szeptember 11. között leletmentést végeztünk, melyre a Kisdelta szükség víztározó gátjának építése miatt került sor. A költségeket a KÖVIZIG (Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság) fedezte.

Az előzetes terepbejáráson már kiderült, hogy itt egy a tiszapolgári kultúrához tartozó települést találtunk. A feltárást során 288 objektumot tártunk fel, valamennyi gödör volt, illetve egy kút. A kútban egy ép edény, számos edénytöredék, köztük egy nagyobb hombár töredékei voltak. Ezen kívül feltártunk 5 sírt, melyekben mellékletként edénytöredékek és kövek voltak. A leletek rossz megtartásúak, hiszen kis mélységben kerültek elő. Néhány árok is előbukkant, melyek közül egy többszörös körárok talán lakóépületet kerített be egykor. Több kőpenge, sok állatsont, kagyló és csiga van a leletanyagban.

GYUCHA ATTILA – MEDGYESI PÁL

99. Hidas, Malom-dűlő

(Baranya megye) *Á; Kk*

Hidas községtől ÉK-re, a Völgységi-patak mentén egy középkori falut és annak templomát lokalizáltuk. Terepbejárásonk alapján a mélyebben fekvő település 13–15. századi. A falu fölötti dombon, elkülönülve található a templom és a körülötte lévő temető, amelyet a szántás erősen megbolygatott.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR

100. Homokmégy – Székes

(Bács-Kiskun megye) *LT ?; Sza ?; M-Á*

Folytattuk az 1996-ban megkezdett ásatásokat, melynek során feltártuk a 90–109. sz. objektumokat. Napvilágra került a tizenhat 10–11. századi sír, két szarmata (esetleg kelta) gödör és egy ismeretlen korú árokszakasz.

A szarmata és Árpád-korról készült részletes jelentést lásd a 87–105. oldalon.

GALLINA ZSOLT

101. Ják, Bencés apátság

(Vas megye) *Á; Kk; Kú*

Folytattuk a bencés apátsági templom és a Szent Jakab kápolna közötti terület módszeres feltárást. 1998-ban a DNy-i részen dolgoztunk, és a temetőfeltárást folytattuk. 8 db 5×5 méteres szelvényben a 130-tól a 263-ig terjedő számú sírt tártuk fel.

A sírok kora a 11. századtól a 18. századig terjed. S-végű hajkarikát is találtunk, másodlagos helyzetben. Ez a korai rotunda 11. századi keltezését újra megerősíti, mivel ez a sír a rotunda közelében került elő. A rotunda nyugati falát a későbbi – főleg 15. századi temetkezésekkel teljesen megsemmisítették, kiszedték az agyagba rakott alapfalakat. Szép és szinte teljesen ép 15. századi gyöngyöspártákat találtunk. Jelentős volt a 174. sír feltárása, ahol egy mészből (meszesgödörben?) teljesen kalcinálódott egyed csontdarabjait találtuk, valamiféle ládikába temetve, és tetőcserepekkel bélelt sírgödörbe helyezve. A csontszemek között talált, átégett kalpagtűt ezt a 16. századba keltezi.

Az ásatás munkatársa P. Hajmási Erika.

VALTER ILONA

102. Jobaháza, Bogyoszlói határra-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) *Ó; Ró; Á*

A MOL Csorna – Kapuvár gázvezetékének építésénél a 27,1–27,9 km szelvény között mintegy 3,5 m szélességben lehumuszolt sávban, 23 objektumot tártunk fel. Közöttük néhány őskori (közelebbről azonosíthatatlan korú) kerámiatöredéket tartalmazó gödrök, római kori hamvasztásos sírok és Árpád-kori települési jelenségek voltak (az utóbbihoz sorolható néhány árokszakasz, és egy kút, amelynek betöltéséből cserépbogrács töredékei származnak).

A római kort három hamvasztásos temetkezés, valamint az egykori (római) rétegfelszín kibontott és jól megfigyelhető részletei képviselik. A feltárást teljes területén követhető volt az a sárga agyagos réteg, amely ezt a római szintet fedte, és amit több rábaközi ásatásunkon megfigyelhettünk. A sírok 3–3,5 m átmérőjű teknősen 15–20 cm-t lemélyülő körben sekély gödör-